

[Bjørn Elmquist]

ger i deres udfoldelse, når de var dernede, for der findes ingen hjemmel i statutterne til at pålægge delegationer observatørstatus. Derfor blev vi nødt til at prøve at finde frem til en ordning, hvor de selv pålagde sig en begrænsning, og en af de ting, som ikke nåede til afstemning, som hr. Pelle Voigt sagde, på grund af helt groteske latterlige forhold, nemlig en oversætterstrejke, var en model, hvor tyrkerne påtog sig ikke at deltage i afstemninger. De var kommet for at »dialogere«, som de sagde, for at deltage i en dialog, men de ville afholde sig fra at stemme.

Nok om det. Lad os se på fremtiden. Den 19. marts, det er på mandag, skal man i det tyrkiske parlament diskutere undtagelsestilstanden. Der er sket en delvis ophævelse af den, som ministeren har redegjort for, og dette emne skal diskuteres på mandag i parlamentet. Der er kommunalvalg 25. marts, det har fået bemærkninger med på vejen, og så er der det forestående besøg af Europarådets Tyrkietudvalg i ugen 24.-28. april. Vi vender i det udvalg tilbage til København og skal drøfte vore indtryk af rejsen 30. april, og så skal vi have majsessionen i Europarådet.

Derfor synes jeg, at vores debat i dag kommer på et lidt uheldigt tidspunkt. Der var ting og indtryk fra denne rejse, som jeg gerne ville være med til sammen med andre danske deltagere i rejsen at formidle til kolleger her i folketinget. Der er givetvis sket en udvikling i Tyrkiet i politiske kredse og forhåbentlig også, hvad menneskerettighedssituationen angår, som har forbedret, tror jeg og håber jeg, situationen, som den tog sig ud, da vi sidst var der i 1982.

Så jeg vil konkludere, at jeg er meget glad for regeringens helt klare holdning, den kritiske holdning, man fortsat indtager både med hensyn til manglende demokratisk udvikling og med hensyn til mangelen på respekt for menneskerettighederne i Tyrkiet. Det må være rigtigt, at vi fortsætter processen i denne retning, så vi i et stadig fastere greb får tyrkerne til at respektere de regler, der er helt nødvendige for, at man kan være i Europarådet.

Gert Petersen (SF):

Jeg vil egentlig også sige udenrigsministeren tak for redegørelsen, som jeg på mange

punkter synes var sober og god. Den havde den store fordel, at den ikke underspillede forholdene, som de er i Tyrkiet i dag. Det blev klart sagt, at der ikke er tale om nogen reel tilbagevenden til demokratiske forhold, og den klarhed skal udenrigsministeren have tak for.

Så kan man sige, at der hører flere ting med i billedet. Hr. Pelle Voigt nævnte den nationale undertrykkelse af det meget store kurdiske mindretal. Man kunne også nævne de rester af det armenske mindretal, der er tilbage. Men det skal ikke være nogen bebrejdelse mod udenrigsministeren, at han ikke har det hele med. Jeg synes, det i det store og hele var et korrekt billede, der blev givet.

Jeg vil på den baggrund sige, at jeg undrer mig noget over, at hr. Ole Bernt Henriksen alligevel har så mange pæne ord at sige om situationen i Tyrkiet: det er på mange måder den bedste regering, Tyrkiet har haft, der er mange dygtige folk blandt ministrene osv. osv. Det har man kunnet sige om så mange regeringer, der enten har været helt åbenlyse diktaturregeringer eller har siddet på militærets nåde. Det ændrer bare ikke det forhold, at der er tale om undertrykkelse, at der er tale om grove krænkelse af menneskerettighederne, så kan de være nok så dygtige, nogle af dem, der sidder i regeringen.

Det ændrer slet ikke det forhold – det synes jeg er det afgørende – at regeringen reelt sidder på militærets nåde. Det fremgår af to forhold: for det første har præsidenten, som er militærets mand, ifølge forfatningen ret til at gribe ind, hvis han skønner det nødvendigt, sammen med sit præsidentråd, altså sætte de rettigheder, militæret har tildelt parlament og regering, ud af kraft. For det andet hænger det sammen med, at udvælgelsen af kandidater til valgene foregår igennem militærets apparat, den foregår igennem det faktiske diktatur, der er tale om.

Dermed kommer vi til det næste punkt, og det er, at der faktisk i Europarådet opstod en ny situation, da dette parlament var blevet valgt og altså valgt efter regler, der er fastsat af militæret, og med en selektion, som udenrigsministeren i øvrigt gjorde udmærket rede for i sin redegørelse. Indtil parlamentet var valgt, sad der, så vidt jeg er orienteret, ingen tyrkiske repræsentanter i Europarådet – af gode grunde, for der var ikke noget tilladt